

Prof. univ. dr. FANE GHELASE

CHIRURGIE

VOL. III

PATOLOGIE CHIRURGICALĂ

Editura SITECH
Craiova, 2013

Prefață	Prof. univ. Dr. Fane GHELASE	13

PATOLOGIA GÂTULUI

Capitolul 1. GLANDA TIROIDĂ	F. Ghelase, Vivianca Găban, M. Șt. Mugurel	15
1.1. Noțiuni de anatomie și fiziologie		15
1.2. Bolile inflamatorii - tiroiditele		17
1.2.1. Tiroiditele acute		17
1.2.2. Tiroidita subacută de Quervain		18
1.2.3. Tiroidite cronice autoimune		19
1.2.4. Tiroidite cronice specifice		22
1.3. Gușile		22
1.3.1. Forme clinice de gușă		30
1.4. Hipertiroidiile		38
1.4.1. Boala Basedow		42
1.4.2. Nodulul toxic tiroidian		44
1.4.3. Gușa multinodulară toxică		45
1.5. Cancerul tiroidian		50

PATOLOGIA TORACELUI

Capitolul 2. Patologia toraco-pleuro-pulmonară	A. Dobrinescu, F. Ghelase, A. Borugă	61
2.1. Traumatismele toracelui		61
2.1.1. Traumatismele închise		61
2.1.2. Traumatismele închise cu leziuni endotoracice		64
2.1.3. Leziunile traumatiche ale plămânului		66
2.1.4. Traumatismele toracice închise cu leziuni ale cordului, pericardului și vaselor mari		69
2.1.5. Traumatismele totacice închise cu leziuni diafragmatice		70
2.2. Plăgile toracelui		71
2.3. Empiemele pleurale		73
2.3.1. Pleurezia purulentă		73
2.3.2. Pleureziile purulente tuberculoase		82
2.4. Pneumotoraxul spontan		83
2.4.1. Clasificare		84
2.5. Cancerul bronho-pulmonar		91

PATOLOGIA SÂNULUI

Capitolul 3. Patologia sânnului (glandei mamare)	F. Ghelase, Anca Ruxandra, D. Mercuț	101
3.1. Infecțiile sânnului		101
3.1.1. Infecțiile acute - mastita acută		101
3.1.2. Mastitele cronice		104
3.2. Bolile distrofice ale sânnului		108
3.2.1. Distrofii posttraumatice		108
3.2.2. Boala fibrochistică (mastopatia fibrochistică, maladia Reclus)		108
3.3. Tumorile mamare		110
3.3.1. Tumorile benigne		110
3.3.2. Tumorile maligne		115

Capitolul 4. Patologia pereților abdomenului	D. Mercuț, E. Trașcă, C. Siloși	133
4.1. Hernii, eventrații, eviscerații		133
4.1.1. <i>Herniile peretelui antero-lateral</i>		133
4.1.2. <i>Varietăți topografice de hernie</i>		139
4.2. Herniile rare		151
4.3. Herniile diafragmului	F. Ghelase, Șt. D. Mogoș	151
4.3.1. <i>Herniile embrionare</i>		152
4.3.2. <i>Herniile hiatusului esofagian</i>		152
4.3.3. <i>Herniile retro-costo-xifoidiene</i>		159
4.3.4. <i>Herniile posttraumatice ale diafragmului</i>		160
4.3.5. <i>Eventrațiile diafragmului</i>		160
4.3.6. <i>Tumorile diafragmului</i>		161
4.4. Eventrații și eviscerații		161
4.4.1. <i>Eventrațiile</i>		161
4.4.2. <i>Eviscerațiile</i>		166
Capitolul 5. Patologia joncțiunii eso-gastrice și a esofagului.....	F. Ghelase, Violeta Pițurlea,	170
D.I.Vâlcea		170
5.1. Anatomia și fiziologia joncțiunii eso-gastrice		170
5.2. Tulburări funcționale (motorii) ale esofagului		171
5.2.1. <i>Achalazia cardiei</i>		171
5.3. Diverticuli esofagului		175
5.4. Boala de reflux gastro-esofagian		177
5.5. Esofagitele caustice		180
5.6. Sindromul Mallory Weiss		189
5.7. Traumatismele esofagului		191
5.8. Tumorile esofagului		193
5.8.1. <i>Tumorile benigne ale esofagului</i>		193
5.8.2. <i>Tumorile maligne ale esofagului</i>		194
Capitolul 6. Patologia stomacului și duodenului	F. Ghelase, D. Mercuț, E. Sandu, A. Borugă	201
6.1. Bolile ulceroase		201
6.1.1. <i>Ulcerul gastric</i>		201
6.1.2. <i>Ulcerul duodenal</i>		211
6.1.3. <i>Ulcerul acut de stres</i>		222
6.1.4. <i>Ulcerale endocrine</i>		223
6.1.5. <i>Ulcerale recidivate postoperatorii</i>		225
6.2. Complicațiile ulcerelor gastroduodenale		227
6.2.1. <i>Ulcerul gastroduodenal perforat</i>		227
6.2.2. <i>Stenozele piloroduodenale</i>		233
6.2.3. <i>Malignizarea ulcerului gastric</i>		237
6.2.4. <i>Hemoragia</i>		237
6.3. Complicațiile chirurgiei gastrice		237
6.4. Tumorile stomacului		243
6.4.1. <i>Tumorile benigne</i>		243
6.4.2. <i>Tumorile maligne</i>		245
6.4.3. <i>Tumorile epiteliale gastrice maligne</i>		245
6.4.4. <i>Tumorile gastrice maligne mezenchimale</i>		261

Capitolul 7. Patologia intestinului subțire, marelui epiploon și a mezenterului	
D. Mărgărețescu, Șt.L.D. Mogoș, F. Ghelase, V. Șurlin, G.F.R. Mogoș	263
7.1. Boala Crohn	263
7.2. Diverticulul Meckel	267
7.3. Tumorile de intestin subțire	268
7.3.1. Tumorile benigne	268
7.3.2. Tumorile maligne	268
7.3.3. Tumorile carcinoide	269
7.4. Enterocolita acută necrozantă la adulți	F. Ghelase, G.F.R. Mogoș
	272
7.5. Patologia marelui epiploon și mezenterului	D. Mărgărețescu, V. Șurlin, G.F.R. Mogoș
	275
7.5.1. Marele epiploon	275
7.5.2. Mezenterul	278
Capitolul 8. Patologia colonului	
F. Ghelase, Șt.L.D. Mogoș, Sevastița Iordache, Șt. Pătrașcu	284
8.1. Noțiuni de anatomie chirurgicală	284
8.2. Dismorfiile colonice	285
8.2.1. Megacolonurile	285
8.2.2. Dolico colonul	288
8.3. Diverticuloza colică	289
8.4. Bolile inflamatorii ale colonului și rectului	290
8.4.1. Rectocolita ulcerohemoragică (RCUH)	290
8.4.2. Boala Crohn a colonului	294
8.4.3. Infamatiї specifice	295
8.5. Tumorile colonului	297
8.5.1. Tumorile benigne ale colonului	297
8.6. Tumorile maligne	304
8.6.1. Cancerul colonului	304
Capitolul 9. Patologia apendicelui	
F. Ghelase, V. Băleanu, G.F.R. Mogoș	326
9.1. Noțiuni de anatomie	326
9.2. Apendicita acută	326
9.3. Apendicita cronică	341
9.4. Tumorile apendicelui	342
Capitolul 10. Patologia rectului	
F. Ghelase, L. Martin, D.I.Vâlcea, V. Băleanu	343
10.1. Anatomia chirurgicală a rectului	343
10.2. Prolapsul rectal	345
10.3. Tumorile rectale	347
10.3.1. Tumorile benigne	347
10.3.2. Tumorile maligne	347
Capitolul 11. Patologia anală și perineală ...	
D. Cârțu, V. Băleanu, L. Martin, A. Rotaru, F. Ghelase	371
11.1. Noțiuni de anatomie	371
11.2. Patologia benignă	373
11.2.1. Leziuni congenitale	373
11.2.2. Leziuni traumatice	373
11.2.3. Infecții nespecifice anale și perineale	374
11.2.4. Tuberculoza anoperineală	377
11.2.5. Boala hemoroidală	378
11.2.6. Fisura anală	384
11.3. Tumori anale	F. Ghelase, L. Martin
	386
11.3.1. Tumori anale benigne	386

Respect pentru	11.3.2. Tumori anale benigne. Cancerul anal	387
	11.4. Boala pilonidală sacrococigiană	391
	11.5. Stafilocociile cronice fistulizante	392
	11.6. Chirurgia radio în practica proctologică	393
	11.7. Coagularea prin radiofrecvență, opțiune nouă pentru tratamentul hemoroizilor interni în stadiu incipient cu sângerare	396

PATOLOGIA GLANDELOR ANEXE ALE TUBULUI DIGESTIV

Capitolul 12. Patologia chirurgicală hepatică ...F. Ghelase, Adriana Bădulescu, V. Șurlin, D. Toma ...	399
12.1. Chistul hidatic hepatic	D.Toma, F. Ghelase 399
12.1.1. Etiopatogenie	400
12.1.2. Anatomie patologică	402
12.1.3. Fiziopatologie	404
12.1.4. Tabloul clinic	406
12.1.5. Examene paraclinice	407
12.1.6. Diagnosticul	407
12.1.7. Forme clinice	412
12.1.8. Evoluție și complicații	413
12.1.9. Tratamentul	414
12.2. Tumori hepatice	Adriana Bădulescu 420
12.2.1. Tumori benigne hepatice	Adriana Bădulescu 421
12.2.2. Tumori maligne hepatice	Adriana Bădulescu 424
12.3. Hipertensiunea portală	V. Șurlin 437
Capitolul 13. Patologia căilor biliare extrahepatice	F. Ghelase, T. Brătîloveanu, A. Borugă .. 447
13.1. Anomalii congenitale	447
13.2. Litiaza biliară	449
13.2.1. Litiaza veziculară	452
13.2.2. Colecistitele acute	461
13.2.3. Litiaza căii biliare principale (C.B.P.)	466
13.3. Tumori ale căilor biliare extrahepatice	476
13.5. Icterele colestactice (mecanice)	482
Capitolul 14. Patologia pancreasului	F. Ghelase, Adriana Bădulescu, D. Mercuț, V. Șurlin 494
14.1. Pancreatita acută (P.A.)	F.Ghelase, D. Mercuț 494
14.1.1. Clasificare	494
14.1.2. Patogenia	495
14.1.3. Fiziopatologia	495
14.1.4. Anatomie patologică	497
14.1.5. Diagnostic clinic	500
14.1.6. Atitudinea practică în fața unei P.A.	502
14.1.7. Evoluție. Complicații	504
14.1.8. Tratamentul	505
14.2. Pancreatita cronică	V. Șurlin 511
14.2.1. Etiopatogenie	511
14.2.2. Anatomie patologică	511
14.2.3. Tabloul clinic	512
14.2.4. Examene paraclinice	512
14.2.5. Diagnosticul diferențial	512
14.2.6. Evoluție și complicații	513
14.2.7. Tratamentul	513

14.3. Tumorile pancreasului	Adriana Bădulescu	515
14.3.1. Cancerul pancreasului exocrin		515
14.3.2. Tumorile pancreasului endocrin		521
Capitolul 15. Patologia chirurgicală a splinei	D. Mărgăritescu, G.F.R. Mogoș	525
15.1. Anomaliile splinei		526
15.2. Traumatismele splinei		526
15.3. Hiperplenismul		529
15.4. Splenomegaliile inflamatorii		530
15.5. Tumorile splinei		531
15.6. Indicațiile splenectomiei		532

PATOLOGIA SPAȚIULUI RETROPERITONEAL

Capitolul 16. Patologia chirurgicală a spațiului retroperitoneal ..	V. Șurlin, F. Ghelase, D.I. Vâlcea ..	534
16.1. Date de anatomie		534
16.2. Tumorile retroperitoneale primitive		535
16.3. Abscesele retroperitoneale		540
16.4. Hematoamele retroperitoneale		541
16.5. Fibroza retroperitoneală		541
16.6. Limfoamele retroperitoneale		543

ABDOMENUL ACUT CHIRURGICAL

Capitolul 17. Peritonitele	F. Ghelase, C. Siloși, A.Borugă, D.Toma	545
17.1. Peritonitele acute difuze		546
17.2. Forme clinice		560
17.2.1. Peritonite secundare		560
17.2.2. Peritonite primare		561
17.2.3. Peritonite terțiare		562
17.3. Peritonite localizate (abcese peritoneale).....		567
Capitolul 18. Ocluziile intestinale.....	D. Mercuț, C. Siloși, E. Trașcă	570
Capitolul 19. Infarctul enteromezenteric	V.Șurlin, F. Ghelase	590
Capitolul 20. Hemoragiile digestive	F. Ghelase, Sevastița Iordache, A. Rotaru	595
20.1. Generalități – clasificare		595
20.2. Hemoragiile digestive superioare non-variceale		596
20.2.1. Etiologie.....		597
20.2.2. Clasificarea hemodinamică a H.D.S.....		598
20.2.3. Diagnosticul H.D.S.		601
20.2.4. Evoluția și prognosticul H.D.S. nonvariceale		607
20.2.5. Tratamentul H.D.S. non-variceale		607
20.2.6. Strategii diagnostice și terapeutice.....		613
20.3. Hemoragiile digestive inferioare (H.D.I.).....		628

PATOLOGIE SISTEMICĂ

Capitolul 21. Patologia sistemului vascular	A. Rotaru, Luciana Rotaru, C. Petcu, D. Cârțu	630
21.1. Patologia arterială.....	C. Petcu, D. Cârțu	630
21.1.1. Etiopatogenia bolilor arteriale.....		630

21.1.2. Boli arteriale cu etiopatogenie incomplet elucidată	634
21.1.3. Clasificarea marilor sindroame arteriale	635
21.2. Arteriopatiile cronice	636
21.2.1. Clasificarea etiopatogenică	636
21.2.2. Clasificarea topografică a arteriopatiilor cronice	636
21.3. Forme anatomo-clinice evolutive	636
21.4. Forme etiologice	640
21.4.1. Tratamentul	641
21.4.2. Particularități în arteriopatia cronică obliterantă cu alte localizări	644
21.4.3. Ischemia acută de membru inferior (IAMI)	650
21.5. Patologia venelor..... A. Rotaru, Luciana Rotaru	653
21.5.1. Boala varicoasă	653
21.5.2. Boala tromboembolică	660
21.5.3. Insuficiența venoasă cronică a membrilor inferioare	668

TRAUMATOLOGIE

Capitolul 22. Politraumatismele	Luciana Rotaru, F. Ghelase, D. Popa, R. Mercuț,	673
22.1. Politraumatismele	Luciana Rotaru	673
22.1.1. Clasificarea politraumatismelor		674
22.1.2. Particularitățile politraumatismelor		675
22.1.3. Algoritme de evaluare și management ale pacientului traumatizat		675
22.2. Traumatismele abdominale	F. Ghelase	701
22.3. Traumatismele părților moi	F. Ghelase, D. Popa, R. Mercuț	708
22.3.1. Plăgile și contuziile		708
22.3.2. Sindromul de compartiment acut al membrilor	D. Popa, R. Mercuț	708
22.3.3. Sindroame de compartiment abdominal		713
22.3.4. Sindromul de strivire (Bayaters syndrom)		714
Capitolul 23. Noțiuni de chirurgie laparoscopică	F. Ghelase	717
23.1. Principiul operațiilor laparoscopice		718
23.2. Contraindicațiile laparoscopiei		719
23.3. Indicațiile laparoscopiei		720
23.4. Laparoscopia în abdomenul acut		720
23.4.1. Abdomenul acut nontraumatic		720
23.4.2. Abdomenul acut traumatic		723
Capitolul 23. Transplantul de organe. Principii de bază	V. Șurin	725
23.1. Imunologia transplantului		725
23.2. Rejetul transplantului		728
23.3. Tratamentul imunosupresiv		729
23.4. Procurarea de organe		730
23.4.1. Selecția donatorului		732
23.4.2. Protocol de lucru		733
23.4.3. Managementul donatorului		733
23.4.4. Donatorul asistolic		734
23.4.5. Prezervarea grefei		734
23.4.6. Factorii de care depinde funcționarea unui transplant		735
BIBLIOGRAFIE		736

Capitolul 1

GLANDA TIROIDĂ

FANE GHELASE, VIVIANCE GĂBAN, MUGUREL GHELASE

1.1. NOȚIUNI DE ANATOMIE ȘI FIZIOLOGIE

Tiroida, glanda endocrină nepereche, situată în regiunea antero-laterală a gâtului, cântărește în medie 25 – 30g, cu variații individuale minime în funcție de vârstă și unii factori geografici.

Glanda tiroidă este situată între aponevroza cervicală superficială și profundă, în loja tiroidiană, delimitată anterior de musculatura subhioidiană (cuprinsă în fascia cervicală mijlocie), lateral de mușchii omohioidieni și sternocleidomastoidieni și posterior de coloana cervicală și musculatura prevertebrală, în fața căreia se interpun, până la glandă, esofagul și traheea pe linia mediană și pachetul vasculo-nervos al gâtului, lateral. Glanda este legată de trahee și cartilajele laringieni (tiroid și cricoid) prin fascii și tractusuri ligamentare realizând un ansamblu solidar, care explică ascensiunea corpului tiroidian în timpul deglutiției.

Are forma literei „H” și prezintă:

- 2 lobi laterali, în formă de piramidă triunghiulară, cu baza orientată caudal, fiecare lob prezintă o față internă sau medială, în raport cu laringele, traheea, faringele și esofagul, o față laterală acoperită de musculatura regiunii anterioare a gâtului și o față posterioară în raport cu pachetul vasculo-nervos al gâtului, nervii recurenți și glandele paratiroidice;
- Istmul tiroidian – leagă cei doi lobi, încrucișând pe linia mediană al 2-lea și al 3-lea inel traheal;
- Lobul piramidal – piramida Lalouette – inconstant, pleacă de pe marginea superioară a istmului și are direcție ascendentă, mai frecvent la stâna liniei mediane.

Vascularizația arterială este asigurată constant de două trunchiuri arteriale perechi (arterele tiroidiene superioare și tiroidiene inferioare) și inconstant de alte trei artere (arterele tiroidiene mijlocii și artera tiroidiană imă):

- **artera tiroidiană superioară** – ramură din artera carotidă externă, se ramifică la polul superior al glandei, ramura internă se anastomozează cu omoloaga din partea opusă, pe marginea superioară a istmului;
- **artera tiroidiană inferioară** – ramură din trunchiul tiro-bicervicoscapular al subclaviei, abordează lateral baza fiecărui lob și se anastomozează subistmic cu cea din partea opusă;
- **artera tiroidiană mijlocie**, inconstantă, ramură din artera carotidă primitivă, poate constitui

Respect per sursă importantă de sângerare intraoperatorie;

- **artera tiroidiană ima** (a. tiroidiană mediană Neubauer) artera unică, inconstantă, provine din crosa aortei și abordează caudal istmul tiroidian.

Drenajul venos al glandei tiroide este asigurat de venele tiroidiene superioare, inferioare și mijlocii (inconstant), satelite arterelor, tributare venei jugulare interne.

Drenajul limfatic al corpului tiroidian se face în:

- ganglionii paratraheali, situați posterior de glanda tiroidă, în raporturi strânse cu nervii recurenți;
- ganglionii lanțului jugular intern;
- ganglionii mediastinului superior, în mod accesoriu.

Histologic - tiroida este formată din acini grupați în lobuli, despărțiți de un țesut conjunctiv bogat în vase și nervi, aflat în continuitate cu capsula tiroidiană. Acinii au formă sferică, limitați de un epiteliu cubic și conțin substanța coloidă, densă, bogată în iod. În copilărie sunt mici și săraci în coloid; cresc și își îmbogățesc conținutul în coloid până la vârsta adultă, pentru a redeveni de tip infantil la vârstele avansate. Sunt largi și plini de coloid în repaus, limitați de celule aplatizate, iar în perioada activă celulele marginale devin mai înalte și mai numeroase.

FIZIOLOGIE

La nivelul glandei tiroide se sintetizează două tipuri de hormoni:

- **hormonii iodați: triiodotirozina (T_3) și tiroxina (tetraiodotironina T_4)** care au următoarele acțiuni:
 - măresc consumul tisular de oxigen;
 - acționează asupra metabolismului glucidic având efect hiperglicemiant prin stimularea proceselor de neoglucogeneză și glicogenoliză;
 - stimulează catabolismul proteic;
 - stimulează metabolismul lipidelor cu efect hipolipemiant și hipocolestero-lemiant;
 - stimulează creșterea și diferențierea tisulară;
- **tirocalcitonina, secretată de celulele "C"** (parafoliculare), are rol în metabolismul fosfo-calcic: scade concentrația plasmatică a fosforului și calciului, favorizează depunerea la nivelul oaselor și eliminarea lor renală. Secreția de tirocalcitonină este stimulată de creșterea concentrației calciului plasmatic.

Metabolismul hormonilor iodați începe prin absorbția selectivă a iodului mineral plasmatic de către tiroidă, sub formă de ioduri, urmată de oxidarea iodurilor și legarea iodului de tirozină (aminoacid sintetizat de celulele foliculare, prezent în coloid); se formează astfel monoiodotirozina (M.I.T.) și diiodotirozina (D.I.T.), cu activitate hormonală slabă. Prin cuplarea acestor precursori hormonal iau naștere substanțele hormonale active: tiroxina (T_4 – tetraiodotironina) și triiodotironina (T_3), care poate fi eliberate în sângele circulant sau stocate în acinii tiroidieni sub formă de tireoglobulină (glucoproteină cu greutate moleculară mare); în funcție de necesitățile metabolice ale organismului pot fi eliberați din molecula de tireoglobulină de către o protează și mobilizați în circulația sistemică, prin intermediul căreia ajung la nivel tisular, unde vor activa sistemele enzimatice responsabile de procesele oxidative.

Secreția hormonilor iodați este controlată de hipofiza anterioară prin intermediul TSH-ului (**Thyroid-Stimulating-Hormone**), a cărei acțiune este contracarată de hipotalamus prin secreția de TRH (**Thyroid-Releasing-Hormone**) precum și de concentrația sanghină de T_4 prin relație de feed-back negativ.

Diferiți factori care acționează prin intermediul hipotalamusului pot antrena o supraproducție de TSH, eliberând TRH-ul și implicit o creștere a nivelului circulant de T_4 , cu creșterea metabolismului tisular. Hipotalamusul poate induce și independent hipersecreția de TSH, secretând substanțe responsabile de edemul retrobulbar și de infiltrația mușchilor orbitei, antrenând apariția exoftalmiei.

Unele substanțe (propiltiouracil) acționează ca antitiroidiene, stopând formarea de tiroxină prin inhibiția oxidării iodului organic. Iodul absorbit sub forma soluției Lugol inhibă secreția de tiroxină deja formată. Iodul radioactiv (I_{131}) este concentrat selectiv la nivelul tiroidei, unde poate altera și distruge alveolele tiroidiene, controlând astfel hipotiroidiile. În sfârșit, tiroidectomia induce regresia semnelor de hipertiroidie prin ablația aproape totală a țesutului tiroidian; țesutul tiroidian rămas se hipertrofiază sub influența TSH-ului, suficient pentru evitarea unei hipotiroidii secundare.

1.2. BOLILE INFLAMATORII – TIROIDITELE

Tiroiditele sunt inflamații ale glandei tiroide normale și reprezintă 1% din totalul afecțiunilor tiroidiene; dacă inflamația se dezvoltă pe o gușă preexistentă poartă denumirea de strumită. Strumitele sunt mai frecvente decât tiroiditele, ca urmare a transformărilor distrofice (adenomatoase, chistice, hemoragice) și distorsiunilor vasculare pe care acestea le antrenează, zonele cu vascularizație mai redusă fiind mai sensibile la infecție.

1.2.1. TIROIDITELE ACUTE

ETIOPATOGENIE

Tiroiditele acute sunt mai frecvente la femei între 20-40 ani, apariția lor fiind favorizată de episoadele de congestie premenstruală, după utilizarea anticoncepționalelor sau din timpul sarcinii. Germenii pot proveni din următoarele surse:

- infecții microbiene sau virale sistemice: scarlatina, difteria, febră tifoidă, pneumonii acute, gripă etc;
- infecții de vecinătate: infecții ale căilor aeriene superioare, amigdalite acute, focare infecțioase dentare, amigdalitene etc;
- focare infecțioase la distanță: erizipel, osteomielită, apendicită acută.

Germenii ajung la nivelul glandei tiroide vehiculați pe cale limfatică, sanghină sau prin contiguitate de la un focar septic din vecinătate.

ANATOMIE PATOLOGICĂ

Infecția interesează în mod obișnuit un singur lob, rareori toată glanda, în lipsa unui tratament adecvat și precoce, în parenchim apar microabcese, care confluează într-un focar supurativ unic - **tiroidita supurată**.

TABLOUL CLINIC

Debutul este brusc, cu febră, frisoane și dureri vii în regiunea cervicală anterioară, care iradiază spre urechi și ceafă, se accentuează la deglutiție și se însoțesc de disfagie, disfonie, mai rar de dispnee.

Examenul local evidențiază tumefierea regiunii, cu tegumentele eritematoase, infiltrate, foarte dureroase la palpăre; perceperea fluctuenței marchează momentul abcedării. Adenopatia latero-cervicală este totdeauna prezentă.

DIAGNOSTICUL

Diagnosticul pozitiv se stabilește pe baza anamnezei (debut brusc de tip infecțios), examenului local (semnele celsiene) și examenele biologice (leucocitoză, VSH crescut, PBI moderat crescut, RIC foarte scăzut).

Diagnosticul diferențial se face cu: congestiile tiroidiene intrapartum, gușile cu hemoragii interstițiale sau intrachistice, cancerele tiroidiene pentru formele trenante cronice și flegmoanele gâtului pentru formele supurate.

EVOLUȚIA

Sub tratament corect și precoce, se obține, de regulă, remisiunea procesului inflamator. În rarele cazuri de tiroidită supurată procesul rămâne unilateral, abcesul poate fistuliza la tegumente, mai rar în trahee sau esofag. Este posibilă și fuzarea spre spațiile profunde ale gâtului sau spre mediastin prin teaca pachetului vasculo-nervos al gâtului, cu apariția unei mediastinite grave, cu pronostic incert

TRATAMENTUL

Tratamentul profilactic presupune tratarea corectă a infecțiilor generale, infecțiilor din focarele de vecinătate, precum și profilaxia gușilor în focarele endemice.

Tratamentul curativ va fi diferențiat în funcție de faza evolutivă a bolii:

- **în faza de congestie** (invazia microbiană), tratamentul este medical: repaus, comprese alcoolizate, antiinflamatorii nesteroidiene și/sau steroidiene, antibioterapie condusă în funcție de etiologia probabilă, dedusă din circumstanțele etiopatogenice ale tiroiditei, la care se adaugă terapia specifică cu extract tiroidian sau T_3 pentru blocarea TSH-lui.
- **în faza de supurație** tratamentul este chirurgical și constă în incizia, evacuarea și drenajul colecției purulente, se va recolta obligatoriu puroi pentru examenul bacteriologic și antibiogramă.

1.2.2. TIROIDITA SUBACUTĂ DE QUERVAIN (1904) (granulomatoasă, pseudotuberculoasă cu celule giganto-foliculare)

Este un proces inflamator în general autolimitat; este mai frecventă decât este diagnosticată; în practică realizând 5% din întreaga patologie tiroidiană, poate fi întâlnită la orice vârstă, în special la sexul feminin (raportul F/B = 3/1)

ETIOPATOGENIE – virală, sugerată de existența unei infecții locale premergătoare (angină) sau generale (rujeolă, parotidită peidemică) este confirmată. La identificarea unor adenovirusuri (gripal, Epstein-Barr etc), componenta autoimună accesorie ca și predispoziția genetică nu pot fi excluse.

ANATOMIA PATOLOGICĂ

Inflamația este focală, lobară sau extinsă la toată glanda, care aderă la țesuturile învecinate, deși există de regulă un edem, care conferă un spațiu de clivaj în care disecția se face fără dificultate. Microscopic se constată lărgirea foliculilor, infiltrație cu mononucleare, limfocite, neutrofile și celule epiteloide gigante multinucleate, fibroză veziculară și a țesuturilor perivasculare.